

СУМЫН ХАРЬЯА ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГУУДЫН 2023 ОНЫ ХАГАС ЖИЛИЙН  
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ХИЙСЭН ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ,  
ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН, ДҮГНЭЛТ

**НЭГ.ЗОРИЛГО:**Бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрээр өгөгдсөн үүрэг, даалгаврын биелэлт, байгууллагын чиг үүргийн болон нээлттэй байдлын үзүүлэлтүүдэд хяналт-шинжилгээ хийж, гүйцэтгэлийн үр дүнг үнэлэх, гарсан дүгнэлт зөвлөмжийг дараагийн шийдвэр бодлого төлөвлөлтөд тусгах, үр нөлөөг нэмэгдүүлэх, хэрэгжилт зохион байгуулалт, хариуцлагыг сайжруулахад хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний зорилго оршино.

**ХОЁР.ҮНДЭСЛЭЛ, АРГА ЗҮЙ:** Монгол Улсын Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоол, аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/343 дугаар захирамжаар баталсан журмын дагуу 2023 оны А/162 дугаар захирамжаар томилогдсон ажлын хэсэг харьяа төсөвт байгууллагуудын 2023 оны эхний хагас жилийн үйл ажиллагаанд хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийлээ.Хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийхдээ А/343 дугаар захирамжаар баталсан журмын хавсралтад заасан баримт бичгүүдийг хамруулсан болно.

Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, байгууллагын үйл ажиллагаанд ХШҮ хийх нийтлэг журмын 6.4-т заасан арга зүйгээр дээрх үзүүлэлтүүдэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийхдээ газар дээр нь очиж холбогдох ажилтан, нэгж байгууллагаас нэмэлт тодруулга авах, хамааралтай баримт бичиг болон нотолгоо, статистик мэдээлэл, судалгаанд үндэслэсэн болно.

**Хяналтыг 9 чиглэлээр, 2 хэсэг гарч 8 хүний бүрэлдэхүүнтэй хийсэн.**

Хяналтаар дараах баримт бичгийг хэрэгжилтийг үзлээ.Үүнд:

- 1.Байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт
- 2.Тусгай захиалгат бүтээгдэхүүний хэрэгжилт
- 3.Тушаалын хууль эрх зүй үндэслэл
- 4.Төрийн албан хаагчийн сургалт, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөрийн биелэлт
- 5.Мэдээллийн ил тод, нээлттэй байдлын хэрэгжилтийн тайлан
6. Байгууллагын төсөв, санхүү, тендер, хөрөнгө оруулалт
- 7.Хүүхэд хамгааллын багийн төлөвлөгөө, хэрэгжилт
- 8.Цаг үеийн асуудлаар өгсөн үүргийн биелэлт
- 9.Хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийн хэрэгжилт, хяналтад авсан байдал

**1. Хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийн хэрэгжилт, хяналтад авсан байдал:**

Нийтлэгээр байгууллагын хяналтад байх хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийг тусгайлан жагсаалт үйлдэж, хяналтад аваагүй. Зөвхөн боловсролын салбарын холбогдох бодлогын баримт бичгийг хяналтад авч, хэрэгжилтийг хангаж ажиллаж байна.

**2. Тушаалын хууль эрх зүй үндэслэлд хяналт хийх.**

Тушаалын хууль эрх зүйн үндэслэлд хяналт хийхэд хууль үндэслэхгүй шийдвэр гаргах, өөрт хамааралгүй буюу бүрэн эрх олгоогүй хууль үндэслэж шийдвэр гаргасан, хууль эрх зүйн эрэмбэ дарааллын алдаатай, зөв бичиг болон найруулга зүйн зөрчилтэй байна.Үүнд:

- Хүний нөөцтэй холбоотой тушаалыг “А”-гаар дугаарласан.

- Тушаалын хавсралтыг албажуулан хавсаргаагүй.
- Тушаалын бүртгэл хөтлөөгүй.
- Тушаалын тэргүүг оновчтой томъёолоогүй.
- Хөдөлмөрийн тухай хуулиар хөдөлмөрийн харилцаагаа зохицуулж, тушаал шийдвэрийг гаргах ёстой боловч ажилд томилох, чөлөөлөх тухай гэж төрийн албаны тухай хуулийн үг хэллэг ашигласан байсан.
- Хоёр шийдвэрийг нэгтгэж нэг шийдвэр болгож гаргасан.
- Хөдөлмөр эрхлэлтийн харилцаа дуусгавар болсон хугацаагаар шийдвэрийг баталгаажуулсан зэрэг байх зэрэг зөрчил илэрсэн байна.

### **3.Мэдээллийн ил тод, нээлттэй байдлын хэрэгжилтийн тайлан**

Засгийн газрын 2022 оны 352 дугаар тогтоолоор "Нээлттэй мэдээллийг ил тод байлгах болон ил тод байдлын шалгуур үзүүлэлт тогтоох, үнэлгээ хийх журам батлагдсан. Үүнтэй холбоотойгоор 2023 оны эхний хагас жилийн хяналт шинжилгээ үнэлгээний ажлын хэсэг журмын танилцуулж, хяналтад авч ажиллах тухай зөвлөгөө өгч ажилласан.

Нээлттэй мэдээллийн ил тод байдлыг 5 чиглэлд 26-40 арга хэмжээг хяналтад авч, биелэлтийг тооцож гаргасан боловч, аргачлалын дагуу үнэлээгүй байсан. Нээлттэй мэдээллийг цахим хуудаст болон мэдээллийн самбарт хагас дутуу байршуулсан бусад мэдээллийн хэрэгсэл ашиглаж нийтлээгүй байсан.

### **4.Төрийн албан хаагчийн сургалт, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөрийн биелэлт**

Төрийн албан хаагчийн сургалт, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөрийг 2 зорилт 27 заалтын хэрэгжилтийг хянан үзэхэд дараах зөрчил илэрч байна Үүнд :

Уртын гэгээ ОНӨААТҮГ, Баруун-Урт цэцэрлэгжүүлэлт ойн анги ААТҮГазрууд нь сургалт хөгжил, нийгмийн баталгааг хангах чиглэлээр ажил арга хэмжээ санаачлан хийдэг боловч төлөвлөгөө гаргаж батлуулаагүй.

Сургууль цэцэрлэгүүд төрийн албан хаагчийн сургалт хөгжил, ажиллах орчин, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөр хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө гарган баталж, хэрэгжилтийг хангаж ажилаагүй байна.

### **5.Удирдлагаас өгсөн үүрэг даалгаврын биелэлт**

Тус Тамгын газраас цаг үеийн асуудлаар өгсөн 7 үүргийг биелэлтийг хянан үзлээ. Үүнд:

1. Тэр бум мод
2. Бүх нийтийн цэвэрлэгээ
3. Цас цэвэрлэгээ
4. Сэг зэм
5. Гамшгийн үеийн бэлэн байдал-
6. Оготно устгал
7. Тоолуур тавиулах

Тамгын газраас өгсөн үүргийг цаг тухай бүр нь биелүүлж ажилласан байна.

Тэр бум мод үндэсний хөтөлбөр хэрэгжүүлэхэд төсөвт үүнтэй холбоотой зардал тусгаагүй, мод арчилгаа, хамгаалалт байхгүй тул ургалтын хувь бага байна.

### **6.Төсөв санхүү, худалдан авах ажиллагаа:**

Үнэлгээний хорооны гишүүнээр ажиллахыг зөвшөөрсөн мэдүүлэгүүд он, сар, зөрүүтэй, гарын үсэг зуруулж хэвшээгүй байгаа тул үнэлгээний хорооны тушаал гарсан өдрөөр гарын үсэг зуруулаагүй байна.

Үнэлгээний хорооны гаргасан шийдвэр хурлын тэмдэглэл хэлбэртэй байх бөгөөд үнэлгээний хорооны гишүүдийн олонх дэмжиж гаргасан шийдвэр, түүний үндэслэл, бүх

мэдээллийг агуулсан байх учир хурлын тэмдэглэл үйлдээгүй, гарын үсэг зурж баталгаажуулаагүй байна.

Тендерийн үнэлгээний заавар"-ыг мөрдөж ажилладаггүй. Иймд цаашид бүх маягтыг бөглөж үнэлгээний хорооны бүх гишүүдээр гарын үсэг зуруулж, үнэлгээний маягтыг хөтлөөгүй байна.

Харьяа төсөв байгууллагуудын шилэн дансны хэрэгжилтийг хянан шалгаж үзэхэд 9 дүгээр цэцэрлэгээс бусад газрууд хуулийн дагуу мэдээллийг 100 хувь хугацаандаа байршуулсан боловч шилэн дансны тухай хуулийн 4.1.9 – т зааснаар хөрөнгийн болон урсгал зардалд тусгагдсан арга хэмжээг тендер зарлаж сонгон шалгаруулсан бол тендерийн ерөнхий мэдээлэлийг оруулж байх бүлгийг хамааралгүй бүлэг гэж авч үзэж мэдээлээгүй зэрэг зөрчлүүд илэрсэн байна.

Тендерт шалгарсан Өсөх дэлгэр ундрах ХХКомпанитай байгуулсан бэлэн бүтээгдэхүүн худалдан авах гэрээ хийсэн боловч гэрээний хугацаа, гэрээний төлбөр зэргийг тусгаагүй зэрэг алдаа байхад хянан үзээгүй баталгаажуулсан байна.

Багш ажилтны ур чадварыг үнэлж дүгнэхдээ сар бүр ур чадвар нэмэгдэл олгох тухай тушаал гарсан боловч хавсралтыг гаргаагүй мөн нэмэгдэл олгох асуудлыг тухайн байгууллагын удирдах албан тушаалтны шийдвэрээр байгуулсан ажлын хэсгийн санал, дүгнэлтийг үндэслээгүй зэрэг зөрчлүүд илэрсэн.

**Сүхбаатар тохижилт үйлчилгээ ОНӨААТҮГ, Уртын гэгээ ОНӨААТҮГ, Баруун-Урт ойн цэцэрлэгжүүлэлт анги ОНӨААТҮГ газруудад гарсан нийтлэг зөрчил**

ОНӨААТҮГ газрууд нь бараа материал худалдан авахдаа шууд худалдан авалтын журмыг баримталдаггүй санхүүжилтийг шууд хийж худалдах худалдан авах гэрээ байгуулаагүй, ажлын хэсэг байгуулж, акт үйлдээгүй зэрэг зөрчлүүд илэрсэн.

Баруун-Урт цэцэрлэгжүүлэлтийн ойн анги ОНӨААТҮГ газар санхүүгийн анхан шатны баримтыг үзэж танилцахад бараа материал болон шатахууны зарцуулалтын тооцоог тухай бүр хөтлөж хэвшээгүй, гарын зурж баталгаажуулаагүй зэрэг зөрчлүүд илэрсэн байна.

Төсвийн гүйцэтгэлийн хэтрэлт, хэмнэлтийн тайлбар шалтгааныг оруулдаггүй.

### **7. Хүүхэд хамгааллын багийн төлөвлөгөө, хэрэгжилт**

Хүүхдийн хөгжил хамгааллыг дэмжих зорилтот жилийн хүрээнд сургууль, цэцэрлэгүүд төлөвлөгөө гарган баталж, хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна.

Хүүхэд хамгааллын багийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт 60-85%-тай хэрэгжиж байна.

Эрсдэлт нөхцөлд амьдарч байгаа 140 хүүхдүүдийн судалгааг гарган 24 кейс нээн ажиллаж байна. Дэмжих жилийн хүрээнд олон шинэлэг ажил, арга хэмжээг санаачлан хэрэгжүүлсэн байна.

### **8. Байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө**

Байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг хяналтад авч, хэрэгжилтийг зохион байгуулж байна. Төлөвлөгөөний хэрэгжилт 60-85 хувьтай байна. Хэрэгжилт удааширсан ажил, арга хэмжээг эрчимжуулж ажиллах чиглэл өгч ажиллалаа.

### **9. Тусгай захиалгат бүтээгдэхүүний хэрэгжилт**

Тусгай захиалгатаар нийт 9 ажил нийлүүлснээс удааширсан 0, татарсан 1, арга хэмжээ байна. Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг гарган баталж, хэрэгжилтийг ханган ажиллана гэсэн арга хэмжээ тасарсан байна.

### **10. Байгууллагын дотоод хяналтын төлөвлөгөө, хэрэгжилт**

Байгууллагын дотоод хяналтын ажлын хэсгийг тушаалаар томилон, төлөвлөгөө гарган баталж, хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна. Хяналтыг удирдамжийн дагуу хийж,

илэрсэн зөрчлийг арилгаж, зөвлөмж, дүгнэлт өгөн албажуулж, нийт ажилтан, албан хаагчдад танилцуулж байхыг зөвлөсөн.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоол, аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/343 дугаар захирамжаар баталсан журмын дагуу Сумын засаг даргын 2023 оны А/162 дугаар захирамжаар томилогдсон ажлын хэсэг харьяа төсөвт байгууллагуудын 2023 оны эхний хагас жилийн үйл ажиллагаанд хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийлээ

**Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний мөрөөр дараах зөвлөмжийг хүргүүлж байна.** Үүнд:

Хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулахдаа арга хэмжээ болон хөрөнгийн эх үүсвэр, шууд хариуцан гүйцэтгэх нэгж, албан тушаалтныг тодорхойлсон төлөвлөгөө, удирдамж баталж, биелэлтийг хангуулах ажлыг эрчимжүүлэх.

Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний төлөвлөгөө, удирдамжийн хэрэгжилт хангалтгүй байгаа шийдвэр, заалтыг хэлэлцэн агуулга чиглэлээр нь багцлан, үр дүнг үнэлэн илэрсэн зөрчил дутагдлыг арилгуулах талаар холбогдох арга хэмжээг авч байх.

Өмнө нь гарсан шийдвэр, заалтыг нэг бүрчлэн шүүн үзэж хэрэгжиж дууссан, тухайн байгууллагад хамааралгүй заалтуудыг хяналтаас хасах, хэрэгжилт тогтмолжсон норматив шинжтэй шийдвэрийн заалтууд болон Засгийн газрын тогтоолоор баталсан хөтөлбөр, журмуудыг дотоод хяналтандаа авч хэрэгжилтийг үр дүнтэй зохион байгуулах.

Зөвхөн үйл ажиллагаа тайлагнах биш ажлын үр дүн, үр нөлөөг тооцож, хийсэн ажлаа бүрэн тайлагнаж хэвших салбарын гол тоо баримтыг тайланд тусгаж, хувь үнэлгээг журамд заасны дагуу бодитой тавих. /ЗГ-ын 2020 оны 206-р тогтоолоор баталсан/ Албан хаагчдын баримт бичиг боловсруулах, судалгаа, баримт, нотолгоонд тулгуурлан үнэн зөв тайлагнах ур чадварыг нэмэгдүүлэх. Тайланд арга хэмжээний явцыг бус үр дүн, үр нөлөөг тайлагнаж хэвших.

Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуулийн 8.1-д “Төрийн үйл ажиллагааг ил тод нээлттэй байлгах, төрийн үйл ажиллагаанд олон нийтийн хяналтыг бий болгох зорилгоор мэдээлэл хариуцагчийн чиг үүрэг, үйл ажиллагааны стратеги, зохион байгуулалт, хүний нөөц, төсөв санхүү, худалдан авах ажиллагаа, үзүүлж байгаа үйлчилгээ болон хуулиар хаалттай, хязгаарлалттай гэж тогтоосноос бусад мэдээллийг нээлттэй ил тод байлгана” гэж заасан байдаг. Иймд Засгийн газрын 206 дугаар тогтоолын нэмэлт өөрчлөлтийн дагуу цахим сайт болон мэдээллийн самбараар иргэд, олон нийт, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад хүртээмжтэй, хэрэглэхэд хялбар байх зарчмыг баримтлан ил тод нээлттэй мэдээлэл нийтлэхэд анхаарал хандуулж ажиллах.

Шилэн дансны тухай хуулийг чанд мөрдөн ажиллаж, тогтоосон хугацаанд холбогдох мэдээллийг цахим хуудсанд иж бүрэн, үнэн зөв мэдээлж, мэдээллийн ил тод байдлыг хангаж ажиллах.

Баримт бичиг боловсруулах, судалгаа, баримт, нотолгоонд тулгуурлан тайлагнах ур чадварыг нэмэгдүүлэхэд анхаарч ажиллах.

Нэг ажил үйлчилгээ, арга хэмжээний гүйцэтгэлийг 2000 тэмдэгтэд багтааж тайлагнах.

Тушаалын агуулга нь учир зүйн дэс дараалалтай, албан үг хэллэг хэрэглэж, үг үсэг, найруулга зүйн алдаагүй эрх зүйн шийдвэр гаргаж хэвших.

Хөдөлмөр эрхлэлтийн харилцаа эхэлсэн болон дууссан хугацаагаар тушаалыг тухай бүр төлөвлөж хэвшүүлэх.

Албан бичгээ хос бичгээр хөтлөх.

Хаврын мод тарилтыг өргөн хүрээнд, үр дүнтэй зохион байгуулж шинээр тарьсан мод, ургалтын хувийг бодитой тодорхойлж иргэд олон нийт болон дээд шатны байгууллагад тайлагнах.

Худалдан авах ажиллагааны цахим системээр тендер шалгаруулалт зохион байгуулах, холбогдох мэдээллийг зарлан мэдээллэх журмын 3.2.7 Үнэлгээний хороо нь хуулийн 29.1-д заасан мэдэгдэл хүргүүлсэн өдөрт багтаан цахим системд тендер шалгаруулалтын үр дүнг үнэн зөв, бүрэн нийтэлж, захиалагчийн шийдвэрийн хуулбар шалгарсан тендер оролцогчийн ирүүлсэн тендерийн нууцлаагүй хэсгийг Сангийн сайдын 2019 оны 06 дугаар сарын 04-ний өдрийн 132 дугаар тушаалаар батлагдсан “Тендер шалгаруулалтын материалыг тухайн тендер оролцогчдод ил болгох журам”-ын дагуу тендер шалгаруулалтын үр дүнг мэдэгдэл гарсан өдрөөр цахим системд оруулж хэвших.

ТБОНӨХБАҮХАТХуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.7-д “Үнэлгээний хорооны гаргасан шийдвэр /цаашид үнэлгээний дүгнэлт гэх/ хурлын тэмдэглэл хэлбэртэй байх бөгөөд үнэлгээний хорооны гишүүдийн олонх дэмжиж гаргасан шийдвэр, түүний үндэслэл, бүх мэдээллийг агуулсан байна гэж заасныг мөрдөх.

2012 оны Сангийн сайдын 194 дүгээр тушаалаар батлагдсан “Тендерийн үнэлгээний заавар”-ыг мөрдөж ажилладаггүй. Иймд цаашид бүх маягтыг бөглөж үнэлгээний хорооны бүх гишүүдээр гарын үсэг зуруулж байх.

Улсын Их Хурлын Хууль зүйн байнга хорооны 2012 оны 05 дугаар тогтоолын 4 дүгээр хавсралт батлагдсан “Ашиг сонирхолын зөрчилгүй гэдгээ илэрхийлэх, зөрчил үүссэн тухай мэдэгдэл, үнэлгээний хорооны гишүүнээр ажиллахыг зөвшөөрсөн мэдүүлэгүүд он сар зөрүүтэй, гарын үсэг зуруулж хэвшээгүй байгаа тул үнэлгээний хорооны тушаал гарсан өдрөөр гарын үсэг зуруулж байх.

2021 оны Засгийн газрын 124 тоот тогтоол, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 8.1, 8.3 дугаар зүйлийг баримтлан шууд худалдан авалт зохион байгуулахдаа худалдах, худалдан авах гэрээ хийж, ажлын хэсэг байгуулж, акт, тэмдэглэл үйлдэх.

Төрийн албан хаагчийн сургалт хөгжил, ажиллах орчин нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөрийн хүрээнд төлөвлөгөө тухайн оны 1 дүгээр улиралд багтаан баталсан байх. Төрийн албан хаагчийн сургалт хөгжил, ажиллах орчин нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөрийн тухайн оны хүрэх түвшинг тодорхойлж, сумын Тамгын газарт хүргүүлж сумын хэмжээний зорилтот түвшинд оруулж байх. Аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/343 дугаар захирамжаар батлагдсан журмын 10 дугаар хавсралт маягтын дагуу тайлагнах.

Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний ажлын хэсэг, удирдлагуудыг тасралтгүй, албан ёсны үнэн зөв мэдээллээр хангаж, сахилга батыг нэмэгдүүлэн ажиллахыг зөвлөж байна.

СУМЫН ХШҮ-НИЙ АЖЛЫН ХЭСЭГ

